10e JAARGANG. № 300.

OOSTPOST

SOERABAYASCHE COURANT.

Prijs der Inteekening.

Voor Soerabaja. ₱ jaar............... ƒ 18.—
„ Java en buitenbez. „ do............... „ 20.—
„ Europa „ do............... „ 25.—

De **Oostpost** verschijnt dagelijks, met uitzondering van den ZONDAG.

MAANDAG 22 DECEMBER 1862.

Prijs der Advertentiën.

De prijs der ADVERTENTIEN is ƒ 1.— voor elke TIEN WOORDEN; benalve het zegel.

Advertentiën met groote letters betalen dubbel.

Iedere herhaling na de twee eerste plaatsingen wordt betaald met de helft van het bedrag der advertentie.

Voor doorloopende annonces kunnen schikkingen worden getroffen.

Sluiting der Landmail - pakketten.

Vrijdag den 26sten December,
des middags te 4 uur.

ADVERTENTIEN.

Aan ouders en voogden wordt bekend gemaakt, dat het jaarlijksch examen op de Gouvernements lagere scholen alhier in het openbaar zal worden gehouden op Dingsdag den 23sten December aanstaande.

Namens de Sub-Commissie van onderwijs,
SOERABAJA, DE SECRETARIS,
20 December 1862. WEGENER,
(1702)

Wordt bekend gemaakt, dat op Zaturdag 27 dezer op **publieke vendutie** te *Sidhoardjo* voor rekening van den lande zullen worden verkocht:

1845 stuks djattie houten van 2 t/m, 8 ellen lengte.

SOERABAJA, Namens den Resident.
18 *December* 1862. *De Secretaris*,
(1692) WEGENER.

BEKENDMAKING

aan ouders en voogden: dat aanzoeken voor de toelating, *per primo Januarij e. k.*, **van leerlingen op de gouvernements-ambachtschool te dezer stede** kunnen worden ingezonden, in den loop van deze en de volgende maand, aan het locaal der genoemde school, op den hoek van de *Handelstraat*, tegenover de roode brug.

SOERABAYA, 11 *November* 1862.
De Directeur der Gouv. Amb. school voornd.
(1532) A. H. BISSCHOP GREVELINK.

UITBESTEDING.

Op Maandag den 26sten Januarij 1863,
's morgens ten 10 ure,

zal door den ondergeteekende ten zijne burele publieke UITBESTEDING worden gehouden voor de levering van

250, zegge twee honderd vijftig troepen-paarden,

ten behoeve van het Regiment Oost-Indische kavallerie en het wapen der artillerie, gedurende het jaar 1863.

De betrekkelijke voorwaarden, zoomede inlichtingen zijn te bekomen, ten zijnen burele, dagelijks van 's morgens 8 tot 2 ure, zon- en feestdagen uitgezonderd.

De Onder Intendant 1ste klasse in de 3de Militaire afdeeling op Java.
SOERABAJA, Bij absentie,
De Onder Intendant 2de kl.
den 19*den December* 1862. DE GROOT.
(1697)

UITBESTEDING.

Op Dingsdag den 10den Februarij 1863,
des morgens ten 10 ure,

zal op het Bureau van den Ondergeteekende publiek worden UITBESTEED de levering van

Roode wijn

ten behoeve van het Militair departement gedurende de jaren 1864 tot en met 1866.

De UITBESTEDING zal plaats hebben tweeledig, namelijk:

1°. voor de behoefte van het **Leger** te zamen genomen.

2°. voor de behoefte in deze afdeeling.

De voorwaarden liggen dagelijks, met uitzondering van zon- en feestdagen, voor belanghebbenden, van 's morgens 8 tot 's namiddags 2 ure ter lezing op het bureau van den Ondergeteekende, bij wien tevens de verlangd wordende inlichtingen te bekomen zijn.

De Onder Intendant der 1ste klasse in de 3de militaire afdeeling op Java.
Bij Absentie.
De Onder Intendant der 2de klasse
SOERABAYA, *der militaire administratie*
den 11*den November* 1862. DE GROOT.
1525)

De wijkmeesters, die de hun toegezonden bevolkingstaten nog niet hebben ingediend, worden beleefdelijk verzocht, dit vóór ultimo dezer maand te willen doen.

SOERABAJA, *De Assistent Resident*
17 *December* 1862. *voor de politie,*
(1691) E. DIBBETZ.

SUB-COMMISSIE VAN ONDERWIJS.

School-Commissarissen over de maand December
de heeren R. van NOORD BORSKI en
Ds. A. A. Th. MOUNIER.

AMBACHTS SCHOOL

te SOERABAJA.

Examen van de leerlingen op 23 en 24 dezer.
(1667) A. H. BISSCHOP GREVELINK.

JONGENS WEEZEN INRIGTING.

Directeuren over de maand December 1862.
De Heeren F. J. H. BAIJER.
en J. L. VAN GENNEP.

VENDU - DEPARTEMENT

PUBLIEKE VENDUTIËN.

Op Dingsdag 23 December 1862.

Aan de Kalimas, van den inventaris van het Logement Java Hotel.

Op Woensdag 24 December 1862.

Bij den kapitein der Infanterie G. VAN VUUREN, in het Militair kampement alhier, van meubelaire goederen, wegens vertrek, en bij de heeren BLIJENBURGH & CO, in de stad, van diverse goederen van den heer Chs. KOCKEN, en

's avonds bij de heeren LE ROY & CO, van Boekwerken van den heer J. E. van der WIJK.

Op Zaturdag 27 December 1862.

Bij de fabriek voor de Marine en het Stoomwezen van diverse oude gereedschappen, oude ledige kisten, vaten enz. (1687)

(*Voor het land.*) Op Maandag den 20sten April 1862, des voormiddags te tien ure, zal door den ondergeteekende ten zijnen burele op het paleis te WELTEVREDEN in het openbaar in één perceel worden aanbesteed.

Het daarstellen van eene ijzeren brug over de Kediri-rivier ter hoofdplaatse Kediri,

en zulks overeenkomstig het bestek, de voorwaarden en de teekeningen, welke voor belanghebbenden ter inzage liggen op het residentie-kantoor te KEDIRI, ten burele van den hoofd-ingenieur, chef der 4de waterstaats-afdeeling, te SOERABAJA, en ten kantore van

Den Directeur der Openbare Werken,
H. DE BRUIJN.

STERFGEVALLEN.

Op den 13den dezer overleed te *Gadok* de WelEdele Heer JACOB ANTHONIJ RUHLE, in den ouderdom van 55 jaren.

SOERABAJA, B. KOPERSMIT & CO.
19 December 1862. *Execut. testam.*
(1701)

BOEKEN-VENDUTIE

op Woensdag den 24sten December
des avonds ten 7 ure
IN HET VENDU-LOCAAL VAN
LE ROY & CO

van de belangrijke BOEKENVERZAMELING van den heer J. E. VAN DER WIJK. (1700)

Op den 27sten December 1862

zal in 's Lands fabriek voor de Marine en het Stoomwezen vendutie worden gehouden van: dubbel en enkel **blik**, **gemalen krijt**, **oude vijlen**, eene **Hydraulische waterpers**, oude ledige *kisten* en *vaten*, *blikken bussen*, *oud ijzer* enz. enz.

De Direkteur van opgemelde fabriek,
VAN BLEISWIJK RIS.
(1654)

VENDUTIE wegens VERTREK

op Dingsdag den 30sten December
ten huize van den WelEdelGestr. Heer
KNIPHORST,
Straat Pesapen,
door

KARTHAUS & MELCHERS,

van eenen zoo goed als nieuwen INBOEDEL, bestaande uit gepolitoerde Bataviasche en Soerabajasche **meubelen**, als: **banken**, **stoelen**, ronde en vierkante **tafels**, groote en kleine **kasten**, **knapen**, **schutsels**, eene **schrijftafel**, een groot **buffet**, een **kinderledikantje**, **spiegels**, **schilderijen**, **Hang. stolp- en moderateur-lampen en alcatieven.**

1 **mahoniehouten toilet en waschtafel.**

1 palisanderhouten **dames werkblad.**

1 do. **hoek-étagère.**

1 **massief zilveren koffijkan** met comfoor.

ijzeren ledikanten, Europeesch maaksel.

1 uitmuntende **piano** van *de Ruiter.*

VERDER:

Een **Vis à Vis**, Engelsch maaksel.

Twee **Handchaisen.**

Een span zeer deugdzame overwalsche **Wagenpaarden** (valken).

Een **Bendij-of Wagenpaard** (Bimaneesch.)

Stal en Keukengereedschap enz.

Staatsbladen van Ned. Indië van 1816 tot 1862, COMPLEET. (1693)

Vendutie wegens vertrek

Op Woensdag den 31sten December
ten huize van den WelEdelen Heer
BOTTER
in de oude hospitaal-straat
DOOR
KARTHAUS & MELCHERS,

van Bataviasche en Soerabajasche **meubelen** ALS:

gepolitoerde **kasten**, **banken**, **stoelen**, **tafels**, **ledikanten**, **waschtafels**, **buffet**, Engelsche **hang-lampen**, **moderateurlampen**, **spiegels**, **schilderijen** enz. enz. (1707)

Op één nader te bepalen dag

zal door de ondergeteekenden publiek worden verkocht:

Een ERF met een STEENEN met PANNEN GEDEKT HUIS en BIJGEBOUWEN, gelegen binnen deze stad in de Jotangan, thans Jatottan, Blok No. 22, bij de verponding geregistreerd onder No. 294, thans geoccupeerd als HOTEL en WAGENVERHUURDERIJ door den Heer SCHMIT, benevens een daaraan grenzend uitgestrekt stuk gronds.

Inmiddels ieder afzonderlijk uit de hand te koop.

Nadere informatiën bij
(1375) ANEMAET & CO.

VENDUTIE

op eenen nader te bepalen dag
IN HET LOCAAL NAAST DE HOOFDWACHT,
vroeger geoccupeerd door
den Heer J. H. TEN CATE,
door
ABALAIN DURAND & CO.
van Diverse
COMMISSIE - GOEDEREN.
(1676)

VERTREK VAN SCHEPEN

Naar Amsterdam

zal *medio December* direct van hier vertrekken het snelzeilend viermast schip

ARGO,

gevoerd door kapt. A. W. F. VAN TEUTEM, bijzonder ingerigt voor den overvoer van passagiers.

Nadere informatiën te bekomen bij den gezagvoerder, adres MARINE HOTEL.

De Agenten,
REIJNST & VINJU *te Batavia,*
(1500) ANEMAET & CO *alhier.*

Naar Rotterdam direct

zal omstreeks *medio December* van hier vertrekken het snelzeilend Nederl. Barkschip

Susanna Johanna,

kapitein J. P. PEETERS,

en wordt daarmede eene uitmuntende gelegenheid aangeboden voor passagiers, zijnde die Bodem comfortable ingerigt, en behoorlijk uitgerust.

Nadere informatiën bij
De Agenten,
(1602) Mc. LENNAN & CO.

Passage naar Nederland

wordt aangeboden met het gunstig bekende en snelzeilende barkschip

Clio,

Kapt. Wijnmalen,

om in de tweede helft van *December* van hier te vertrekken.

Daar de kajuit bijzonder doelmatig is ingerigt, biedt dit schip eene gunstige gelegenheid aan tot den overvoer van eene familie of van enkele personen.

Nadere informatiën verstrekken
de Agenten,
(1589) SCHIMMELPENNINCK & CO

PASSAGE NAAR NEDERLAND

wordt aangeboden met het uitmuntend voor passagiers ingerigte Ned. Fregatschip

EVA JOHANNA,

Kapitein J. van Bochoven,

om vermoedelijk in het begin van Februarij aanstaande van Pasoeroean te vertrekken.

Adres bij
de Agenten,
SCHIMMELPENNINCK & CO
te Soerabaja
(1683) J. CEZARD & CO te Batavia.

BENOEMINGEN, BESLUITEN, enz.

JAVASCHE COURANT,
van den 17den December 1862 no. 100.

EXTRACT *uit het register der besluiten van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië.*

BUITENZORG, *den* 11*den December* 1862 (No. 18).
(*Staatsblad no.* 153.)

Gelezen de missive van den minister van koloniën van 25 September 1862, Lt. Aaz, no. 29/1200.
Is goedgevonden en verstaan:
Eerstelijk: Krachtens magtiging des konings te bepalen, dat boven de bij het besluit van 23 Julij 1862, no. 15, vastgestelde uitgaven voor de reorganisatie van het gouvernement van Celebes en onderhoorigheden nog voor de berglistricten der afdeeling Noorder-districten (Maros) de navolgende uitgaven als vaste posten op de begrooting van Nederlandsch-Indië zullen worden gebragt, als:

voor een kontroleur	*f* 2700.—	's jaars.
„ meerdere bezoldiging van		
„ een kontroleur der eerste klasse.	„ 1200.—	„
„ schrijfbehoeften,	„ 40.—	„
„ een klerk en tolk.	„ 480.—	„
„ een inlandschen schrijver.	„ 300.—	„
„ een adjunct-djaksa.	„ 600.—	„
„ acht policie-dienaren, waarvan vier te paard.	„ 960.—	„
te zamen.	*f* 6280.—	„

(*zes duizend twee honderd en tachtig gulden*) 's jaars.
Ten tweede: enz.
Afschrift, enz.
Ter ordonnancie van den Gouverneur-Generaal:
De Algemeene Secretaris,
A. LOUDON.

Civiel Departement.
VERLEEND:
Een tweejarig verlof naar Nederland, wegens ziekte, aan den eersten stadsgeneesheer te Batavia C. Swaving, doctor in de genees- en verloskunde, en aan den controleur der eerste klasse bij de landelijke inkomsten en kultures in de afdeeling Ngawi, residentie Madioen J. F. W. Loth.
BENOEMD:
Tot lid in den raad van justitie te Makasser C. H. A. Raedt van Oldenbarneveld, kapitein der artillerie aldaar.
Tot substituut-officier van justitie bij den raad van justitie te Samarang, de griffier bij den omgaanden regter in de tweede afdeeling op Java mr. J. Heringa.
Tot adsistent-resident van Lebak (residentie Bantam), tevens vendumeester aldaar, de contrôleur der eerste klasse bij de landelijke inkomsten en kultures J. A. Hoorn.
BIJ HET BINNENLANDSCH BESTUUR IN DE RESIDENTIE PALEMBANG.
Tot controleurs der eerste klasse, de controleurs der tweede klasse, respectivelijk belast met de leiding der afdeelingen Ampat-Lawang

en Redjang: F. J. Ouder Visscher en H. van Amstel.

Tot controleur der tweede klasse, de controleur der derde klasse R. P. van Heugelaar.

Militair Departement.

BEVORDERD:

BIJ DE MILITAIRE GENEESKUNDIGE DIENST.

Tot officier van gezondheid der tweede klasse, de officier van gezondheid der derde klasse C. A. M. M. M. von Ellenrieder, van de civiele en militaire geneeskundige dienst te Lalimanang.

NEDERLANDSCH INDIE

Soerabaja 22 December, 1862.

Opgave van de politie

omtrent personen, wier passen voor aankomst of vertrek zijn geviseerd geworden.

22 December.

voor Aankomst.

J. Peile, van Pamakassan. A. Spelt, van Batavia.

Vertrokken Passagiers.

Met het Ned. Ind. stoomschip *Oenarang*, kapt. H. Kramer, naar Batavia via Samarang: de heeren A. de Ville, F. J. H. Buijer, Bicker.

— Wij meenen onzen lezers geene ondienst te doen, door belanghebbenden opmerkzaam te maken, dat, blijkens in dit blad opgenomen advertentiën, het jaarlijksch examen op de Gouvernements lagere scholen zal plants hebben op morgen, Dingsdag den 23sten December, en dat van de leerlingen op de Ambachtschool alhier op a. s. Dingsdag en Woensdag.

De Overland-post, loopende tot 12 September, is den 27sten October in Nederland aangekomen.

De volgende officieren zullen naar Oost-Indië vertrekken: de 2e luitenant A. Resink, per *Anna en Sophia*, gezagvoerder H. Beckering; de 2e luit. W. A. C. de Bloome en W. P. H. van Oorschot, per *Jason*, gezagv. J. H. L. van Buuren; de 2e luit. E. B. Kielstra, C. A. Rombouts en N. A. Kannemans, allen van het corps der genie en sappeurs van het leger in Oost-Indië, per *Ocean*, gezagv. Doeksen; de offic. van gezondh. der 3e kl. W. E. de Jong, per *Petronella Catharina*, gezagv. C. H. van der Veen.

ALGEMEEN OVERZIGT

van den specialen correspondent van de Oostpost

'S GRAVENHAGE, 8/9 November.

Wij zijn in den vóóravond van gewigtige politieke omstandigheden. Morgen den 10den vangt de beraadslaging over de staatsbegrooting aan. Het geheele regeringsbeleid in al zijn vertakkingen komt daarbij noodwendig ter sprake, en hoewel de verhouding van de kamer tot *dit* Ministerie oneindig beter is dan die der vorige jaren ten aanzien van halsstarrige gouvernementen, — toch zal de oppositie van deze regtmatige gelegenheid gebruik maken om hare grieven tegen een liberaal regeringsstelsel te doen kennen. Dat is haar regt, hetzelfde regt, waarvan de voormalige oppositie sedert de aftreding van het eerste Ministerie Thorbecke ruimschoots gebruik heeft gemaakt. Het verschil ligt alleen hierin, dat de liberale partij de meerderheid in den lande heeft; dat het tegenwoordige Ministerie, wat het binnenlandsche regeringsbeleid betreft, de natie achter zich heeft, en dat geen conservatief Gouvernement meer mogelijk is. De taktiek is dan ook op de koloniale aangelegenheden gevestigd, en ongelukkig levert de mislukte cultuurwet daartoe de schoonste gelegenheid. Ik zeg *mislukte* cultuurwet, en de reden is, dat bij het onderzoek, in de afgeloopen week in de sektiën der tweede kamer gehouden, het oordeel over die voordragt — herinner u mijne voorspelling! — zóó ongunstig is geweest, dat van die voordragt, zoo als ze daar ligt, niets meer overblijft. Van dáár ook, dat tegen het hoofdstuk van het departement van koloniën zeer veel oppositie wordt verwacht, ofschoon het vooralsnog niet aan te nemen is, dat het verworpen zal worden. Men kan, wanneer de cultuurwet onveranderd in openbare beraadslaging komt, een afkeurend votum uitbrengen, maar behoeft daarom nog niet door verwerping van het budget voor het koloniaal Departement de gelegenheid tot omwerking der cultuurwet te beletten.

Maar, dat men er in Indië wel op lette! Die wet zal nooit afgestemd worden, omdat zij *niet liberaal genoeg is*, zoo als in Indië en voor een deel ook hier te lande wordt vooropgesteld. O neen! Wordt zij verworpen, dan zal het zijn, omdat er eene coalitie zal wezen, waaronder de meesten de voordragt voor veel te liberaal houden. Een krachtig Minister kan van dit dualisme een verstandig gebruik maken; verwijzende de ultra-reactionnairen naar de ultra-liberalen, maar het geldt hier een te groot practisch belang, en er behoort te veel talent toe om de uiteenloopende meeningen hier tot toenadering te brengen.

Maar verlaten wij nu het veld van beschouwingen en politieke kansrekeningen, om ons terug te begeven op het gebied der feiten en handelingen. Den dag na de verzending van mijn' vorigen werden de antwoorden publiek van den Minister van koloniën omtrent al hetgeen op koloniaal gebied van hem gevraagd was. Het is onmogelijk, dit uitgebreide stuk met velerlei bijlagen hier in dit overzigt op te nemen, en wij moeten ons dus bepalen tot het volgende, zakelijk en beknopt, overzigt, onze lezers verwijzende (in Indië zegt men gewoonlijk overwijzende) naar den textuelen inhoud, welken de mail-editie van de *N. Rott. Ct.* daarvan geeft. Uit dat stuk blijkt in substantie, dat de Minister van Koloniën van oordeel is, dat de strijd over het vertrouwen, in het staatkundig beleid van den Minister te stellen, eerst zal behooren te worden uitgemaakt, wanneer de onderwerpen aan de orde zijn, door welke hij op bepaalde vraagstukken van koloniaal regerings-beleid wordt uitgelokt, en waaromtrent geene beslissing kan worden genomen, zonder dat die strijd, in welken zin ook, worde beslecht.

Betrekkelijk de stukken der commissie, ingesteld tot het doen van een onderzoek nopens de suiker-cultuur op Java, zegt de Minister, dat hij, in zijne verwachting van spoedig antwoord uit Indië te zullen ontvangen teleurgesteld, thans den Gouv.-Gen. heeft uitgenoodigd, per keerenden overlandpost de bedoelde inlichtingen te verschaffen, onder mededeeling, dat, in geval ter gezegder tijde geen berigt mogt zijn ontvangen, zonder verwijl zou worden voldaan aan het verlangen der Kamer, om met den inhoud der aangeduide bescheiden te worden bekend gemaakt. Intusschen wordt van het algemeen eindrapport der commissie een der twee voorhanden zijnde exemplaren aangeboden.

Wat betreft de mededeeling van de inlichtingen, welke door den vorigen Minister van Koloniën aan het Indisch Bestuur zijn gevraagd omtrent hoofdpunten tot regeling der uitgifte van cultuur-contracten, moet de Minister, ofschoon allezins bereid om zoodra doenlijk in de ruimste mate mede te deelen hetgeen strekken kan tot toelichting van de cultuur-aangelegenheden, zich evenwel vooralsnog onthouden van het overleggen der bedoelde, kortelings uit Indië ontvangen rapporten: vermits die strekken tot raadpleging bij de thans in overweging zijnde zamenstelling van verordeningen op den verhuur van woeste gronden en op cultuur-ondernemingen in overeenkomst met de Regering.

Ten aanzien van het wets-ontwerp wegens de particuliere cultuur-ondernemingen op Java zegt de Minister, dat meerdere toelichting van dat wets-ontwerp uit den aard der zaak moet worden verschoven, tot dat het voorloopig verslag daaromtrent zal zijn uitgebragt.

Met betrekking tot het wets-ontwerp tot regeling van de wijze van beheer en verantwoording der koloniale geldmiddelen, verklaart de Minister, dat dit wets-ontwerp, na tweemalen te zijn omgewerkt, thans gereed is om den Raad van Ministers ter overweging te worden aangeboden.

Wat aangaat de nadere inlichtingen, welke van het Indisch Bestuur worden verlangd omtrent het werk van Money, deelt de Minister mede, dat de Gouv.-Gen. van Ned.-Indië uit eigen beweging in Augustus ll. den directeur van financiën heeft doen aanschrijven, met al den spoed, waarvoor het onderwerp vatbaar is, zijne beschouwingen en wederleggingen mede te deelen ter zake van het verslag der commissie van de Tweede Kamer, van 28 Mei jl.

Het vraagstuk der afschaffing van de cultuurprocenten in Ned.-Indië is daar nog in onderzoek, en nog niet zoover gevorderd, dat de zaak reeds bij den Raad van Ned.-Indië kon worden in overweging gebragt. De huisvesting der inlandsche hoofden vereischt eene betere regeling.

Ten aanzien van de suiker cultuur doet de Minister onderscheidene mededeelingen. De qualificatie, door de Kamer gegeven aan de circulaire, op last van den tegenwoordigen Gouverneur-Generaal wegens het transport van riet afgezonden, volgens welke het hier zou gelden *verpligte* verstrekking van karrelieden door de bevolking, wordt minder juist genoemd. Betrekkelijk de nieuwe regeling der suiker-cultuur blijkt, dat, in weerwil van alle inspanning bij de directie der cultures, deze in het jaar 1861 nog niet geheel was ten uitvoer gelegd. Het verleenen van voorschotten door het Gouvernement aan de contractanten wordt als een noodzakelijk uitvloeisel van omstandigheden voorgesteld. Op dien weg zal echter niet worden voortgegaan, en de Minister meent, dat, nu de maatregel alzoo is teruggebragt tot eene tijdelijke ondersteuning, voor ééns verstrekt in een tijdvak van overgang, de gevraagde goedkeuring van het opperbestuur niet langer behoort te worden teruggehouden.

Aan de toezegging tot volledige mededeeling van stukken betreffende de wijziging in het houtcontract van den heer W. Loudon kan nog niet worden voldaan. Het onderzoek omtrent de zaak van den heer Bekking is nog aanhangig in Indië. Nadere berigten betreffende de regeling der landrente zijn uit Indië tot dusver niet ontvangen. Omtrent de herziening van het reglement van 1856 voor den verhuur van woeste gronden onderzoekt de Minister met naauwgezetheid de uit Indië ontvangen stukken. De noodzakelijkheid der herziening van de Oost-Indische tarieven van in- en uitgaande regten wordt door den Minister zóó zeer erkend, dat deze zaak nog in de tegenwoordige zitting zal worden aanhangig gemaakt. Het feit der concessie aan de heeren Poolman c. s. wordt bevestigd: de daartoe betrekkelijke stukken zijn nog niet kunnen worden toegezonden. Het nieuwe reglement op den brievenpost in Nederlandsch-Indië zal zoo spoedig mogelijk in werking treden; het tijdstip is aan den Gouv.-Gen. overgelaten. Het Indische strafwetboek zal bij de wet worden vastgesteld. In het stelsel der koffij-veilingen zal vooralsnog geene verandering worden gebragt. Bij het genoegzame aantal ambtenaren voor de burgerlijke dienst in Nederlandsch-Indië (zoodat volgens den Minister zelfs voor 1865 zich reeds thans geen gebrek laat voorzien), schijnt geene aanleiding te bestaan, om nu reeds in overweging te nemen de vraag, wat zou behooren te worden gedaan, bijaldien in de behoefte niet kon worden voorzien. De werkzaamheden der commissie voor de zamenstelling van het strafwetboek voor Neêrl. Indië zijn nog niet geheel afgeloopen, zoodat de hulp van den secretaris nog niet kan worden gemist. De inrigting van het invalidenhuis te Bronbeek is op de meest eenvoudige en minst kostbare wijze geschied.

Bij dat stuk zijn vele bijlagen gevoegd: b. v. de brief van Money, die beweert, *wel* officiële mededeelingen voor zijn boek gehad te hebben, waartegen de heer Pahud opkomt, maar alles behalve op overtuigende wijze; voorts stukken nopens het houtcontract van den heer W. B. Loudon. Wat Money betreft, deze zegt o. a. het volgende.

„De heer *Fraser* had hem berigt, dat voor sommige stukken de vergunning tot mededeeling van den gouverneur-generaal noodig, en deze aangevraagd was. De schrijver wist, zegt hij, dat de heer *Fraser*, zoowel als bloedverwant van den gouverneur-generaal, als in zijne hoedanigheid van koopman en Britsch consul, gedurig met den gouverneur-generaal in betrekking was ter zake van zijn boek, en dat de heer *Fraser* van de verschillende beambten te Batavia alle voorkomendheid ondervond. Alvorens elk blad te Calcutta gedrukt werd, werd het naar Batavia gezonden aan den heer *Fraser* tot het maken van opmerkingen en verbeteringen, en meestal werden die ook gemaakt door hooge ambtenaren bij het departement, waarover het hoofdstuk liep. Stellig weet de schrijver, dat één hoofdstuk althans, aldus naar Java gezonden, aan den gouverneur persoonlijk is medegedeeld. Het kwam hem dus uit alles voor, dat de heer *Pahud* den ruimsten wensch koesterde om zijn doel te bevorderen. Verscheidene Britsch-Indische bezoekers op Java wisten hem dan ook te verhalen, dat het boek zou uitkomen, en dat men met verlangen er naar uitzag, omdat men bewust was, dat het gegrond was op de inlichtingen, door den heer *Fraser* voor hem bij het gouvernement aangevraagd." De vijanden van het stelsel, merkt de schrijver aan, zeiden natuurlijk, dat het om die reden eenzijdig moest wezen, maar niemand, dit durf ik beweren, verwachtte, dat het Javasche gouvernement het zou verloochenen, of willen ontkennen, dat de inlichtingen, hetzij juist of onjuist, aan officiële bronnen waren ontleend.

Ten slotte, in December 1860 (vervolgt de schrijver), alvorens het boek gedrukt werd, las ik persoonlijk te Calcutta den heer *Fraser* het laatste gedeelte van het 1ste hoofdstuk voor, waarin de passage voorkomt nopens „den last, dien de gouverneur-generaal aan ieder regerings-departement had gegeven om den heer *Fraser* ten mijnen behoeve alle gevorderde inlichtingen te verschaffen, en ik vroeg nog uitdrukkelijk zijn oordeel over de woorden, welke ik ten opzigte van ieder mijner berigtgevers gebezigd had, welke alle zijne goedkeuring wegdroegen.

Als bijvoegsel bij de staten van inkomsten verzond ik ter uitgave in een aanhangsel tal van bescheiden en statistieke tabellen, in betrekking tot, en ter ondersteuning van mijne opgaven in de verschillende hoofdstukken. Mijne uitgevers oordeelden het echter raadzaam, deze achterwege te laten; welligt was dit een gelukkig denkbeeld, daar het eenige pièce d'appui, dat zij gedrukt hebben, tot zulk eene onverklaarbare loochening van de zijde der Javasche regering heeft geleid. Het is mij onbewust, dat enkele dier stukken of staten mij werden medegedeeld door misbruik van vertrouwen, of dat er iets onbehoorlijks in dergelijke mededeeling gelegen is. Zij werden mij alle door den heer *Fraser* toegezonden, hetzij uit eigen beweging, hetzij op aanvraag van mijne zijde, en allen waren voorzeker voor de uitgave bestemd." De schrijver deelt hierna eene lijst mede van de stukken, die als een bijvoegsel tot zijn werk moesten strekken, en welke uit officiële gedrukte stukken en verschillende geschriften, meestal door den heer *Fraser* vertaald, bestonden.

Omtrent het houtcontract van den hier Loudon blijkt uit de overgelegde stukken o. a., dat hij, op grond van de ongunstige uitkomsten, welke zijne onderneming opleverde, verzocht had, dat art. 5 van dat contract, goedgekeurd bij besluit van 11 Februarij 1859, no. 20, in dier voege werde gewijzigd, dat het daarbij bepaalde, aan het Gouvernement te leveren, aandeel van *een derde* op *een vijfde* wordt teruggebragt; dat de directeur der cultures en de directeur der producten en civiele magazijnen, de eerste bij missive van 29sten Julij, de tweede bij missives van 19 September en 2 December daaraanvolgende, hebben te kennen gegeven, dat, wil men deze onderneming voor geheelen ondergang behoeden, de Regering haar dient te gemoet te komen, waartoe eene vermindering van het als retributie aan het Gouvernement te leveren aandeel zich als het beste middel aanbeveelt; dat de Raad van Ned. Indië den 13den December 1861 heeft geadviseerd, dat tot 1 Januarij 1868 het aandeel van een derde zal worden gebragt op een vijfde, mits de levering voortaan, in plaats van te Kediri, te Soerabaja plaats hebbe; dat daarop de Gouv.-Gen. Sloet, in afwijking van dat advies, en op grond, dat het vervoer der houtwerken van Kediri naar Soerabaja even kostbaar is, als dat uit de bosschen naar eerstgenoemde plaats, heeft goedgevonden, het verzoek van den heer Loudon in te willigen, met ingang van 1 Jan. 1862, maar daaraan de twee volgende voorwaarden te verbinden.

1°. dat na verloop van 5 jaren na dat tijdstip, en dus na 1 Januarij 1867, de Regering bevoegd zij, om inzage der boeken te doen nemen, ten einde te beslissen, of het gouvernements-aandeel verhoogd zal worden tot 1/4 of wel, dat het bepaalde aandeel te Soerabaja of elders geleverd zal worden, zullende de Regering de bevoegdheid hebben, om, zoo de inzage der boeken overhoopt geweigerd mogt worden, tot een van die beide bedingen te besluiten, zoo als zij meenen zal te behooren;

2°. dat de ondernemer zich verbinde om, in overleg met den directeur der cultures, onder nadere goedkeuring der Regering, die verbeteringen in de hem toegewezen bosschen te brengen, die naar billijkheid van hem gevorderd kunnen worden."

Van veel meer belang is evenwel het overgelegd rapport over de Suiker cultuur. Het is namelijk een overzigt uit de wagenvrachten met adviezen, ter dier zake uitgebragt. Maar zelfs dat overzigt is een volumineus stuk, waarvan in korte trekken voor dit overzigt alleen de volgende slotsommen voldoende kunnen worden geacht.

„Het verslag is gesplitst in acht afdeelingen, als:

1o. Standpunt der suiker-cultuur tijdens het onderzoek der commissie, met tal van bijlagen.

2o. Aard en strekking der onderzoekingen.

3o. Resultaat der onderzoekingen:

4o. Beschouwingen der residenten.

5. Oordeel der commissie over de gestelde vraagpunten.

6. Nota's van toelichting, behoorende bij de monographiën, en overzigten betrekkelijk den staat der suikercultuur in verband tot het voorkomende bij die bescheiden.

7o. Ontwerp-suikercontract.

8. Punten van bijzonderen aard en eindbeschouwingen.

Brengt men nu dezen gewigtigen arbeid tot eenige hoofdpunten in verband tot de bij het instellen van het onderzoek beoogde hervormingen, dan geeft blz. 35 en volg. van het rapport daartoe de bouwstof, en wordt daaraan dan ook het volgende ontleend. Twee hoofdpunten van herstel en verbetering zijn steeds in het oog gehouden, als moetende, naar onze overtuiging, den weg banen, om bij de suiker-cultuur eenen staat van zaken in het leven te roepen, welke der bevolking zoo welgevallig zal zijn, dat, behoudens eenige aansporing en toezigt, alles grootendeels aan haren vrijen wil zal kunnen worden overgelaten. Wij bedoelen hier *bij de cultuur* het terugkeeren tot het beginsel, bij het stelsel gehuldigd, om iedere dessa op eigen grond te doen planten, met toelating, alleen bij uitzondering, van aanplantingen op velden van eene naburige dessa; en *bij de fabricatie*, de ontheffing der bevolking van alle gedwongen diensten. Vrije fabriekarbeid zal een grooten stap daarstellen tot vrije cultuur. Ontheven van alle verpligte diensten voor het snijden, transporteren en verwerken der grondstof, zal de landbouwer zich met gerustheid op de cultuur toeleggen, wetende, dat hij, ten dezen zijne verpligtingen vervuld hebbende, geene verdere bemoeijing te duchten heeft, en dat zijn arbeid, welke alsdan niet te zwaar is, in billijkheid zal worden beloond; terwijl de opheffing der bezwaren, nog aan de verpligte cultuur verbonden, inmiddels voor den vrijen arbeid op de fabrieken en voor het snijden en vervoeren van riet, mitsgaders voor alle andere werkzaamheden, met de suiker-industrie in verband staande, zeer bevorderlijk zal zijn. Men late zich hier niet afschrikken door de vrees, dat door de aanmoediging van vrijen arbeid op de suikerfabrieken vele ongeërfden hunne diensten aan de geërfden zullen onttrekken, waardoor belemmering in den geregelden gang van den landbouw zou kunnen ontstaan. Hieromtrent valt op te merken:

1°. dat, gelijk uit de stukken der commissie reeds gebleken is, de ongeërfde niet zoo weinig dienstpligtig aan den souverein worden beschouwd, als men schijnt te veronderstellen, maar even goed, natuurlijk met eenige wijziging naar plaatselijke omstandigheden, als de geërfden, door de dessabesturen met cultuurarbeid en andere diensten worden belast;

2°. dat de diensten voor de suikerfabricatie nu reeds voor een groot deel door de niet-geërfden, hetzij daartoe bepaaldelijk opgeroepen, hetzij als plaatsvervangers der geërfden, worden verrigt;

3°. dat het getal menschen, hetwelk gedurende den maaltijd als wanneer de meeste handen gevorderd worden op eene fabriek, werkzaam is, hoe groot ook, in den regel weinig beduidt in verhouding tot het cijfer der bevolking, in de kringen der suikerondernemingen aanwezig.

4°. dat niet uit het oog verloren mag worden, dat cultuur- en heerendiensten in den kring der ondernemingen altijd verrigt moeten worden, zoodat de door ons bedoelde regeling tot bereiking van vrijen arbeid op de suikerfabrieken onmogelijk kan ten gevolge hebben verzwaring der lasten van een gedeelte der bevolking, maar alleen moet veroorzaken verdeeling van den aard van het werk, niet strijdig met hare regten, instellingen en begrippen;

5°. dat de voorbeelden van vrijen arbeid op vele suikerfabrieken, zonder dat daardoor bezwaar wordt ondervonden, alle bezorgdheid ten deze moeten benemen.

Nog wordt bij de aanbieding der overzigten aangeteekend, wat, blijkens die stukken en de nota's van toelichting, in iedere residentie tot zooveel mogelijke opheffing der aan de gouvernements-suiker-cultuur verbonden bezwaren — met inachtneming van onze bedoelingen, betreffende dessa's gewijze aanplanting en vrijen fabriekarbeid, de transporten daaronder begrepen, zoomede aanwending van stoom ter vervanging van water als bewegingskracht op de fabrieken — hoofdzakelijk zal moeten worden betracht om den *nieuwen staat van zaken te doen geboren worden*, welke, als de grondslagen daartoe eenmaal gelegd zijn, voor ontwikkeling en vooruitgang vatbaar zal zijn.

Onder no. 7 van het rapport wordt ook dit opgemerkt: De plannen der commissie tot opheffing der bezwaren bij de suiker-cultuur zullen dan ook niet ten uitvoer gebragt kunnen worden wanneer niet, door wijziging der tegenwoordige contractsbepalingen, de gelegenheid geboren wordt, en de weg wordt gebaand om de voorgenomen verbeteringen aan te vangen en tot stand te brengen. Zonder contracts-voorwaarden, in overeenstemming met de hervormingsplannen der commissie, wordt haar arbeid nutteloos.

En wat nu de omslandige toelichting van het concept-contract betreft, zoo wordt de aandacht gevestigd op de volgende hoofdpunten, waarop van de tegenwoordige bepalingen wordt afgeweken, of waarbij nieuwe beginselen zijn gehuldigd.

1o. Dessa's gewijze daarstelling der suikerriettuinen, met toelating alleen van afwijkingen van dezen regel, waar de plaatselijke omstandigheden geene zoodanige aanplanting gedoogen.

Wel is waar sluiten de tegenwoordige contracts-bepalingen de dessa's gewijze aanplanting niet uit, maar het is toch noodzakelijk voorgekomen, het beginsel hier bepaaldelijk op den voorgrond te plaatsen.

2o. Het nemen van afdoende proeven met de cultuur zonder wisselbouw, met bemesting.

3o. De aanmoediging en aansporing tot het aangaan van overeenkomsten met de bevolking voor de daarstelling van vrijwillige suikerriet aanplantingen.

4o. De bepaling van een minimum plantloon per bouw suikerriet, ten einde der bevolking, overeenkomstig den wil van art. 56 van het reglement op het beleid de regering, steeds een redelijk loon van de met suikerriet beplante velden te verzekeren.

5o. De vermaling van het riet door stoomkracht. Het ligt intusschen in de bedoeling om tot bevordering van eene goedkoope productie ook eenig gebruik van water toe te laten, waar zulks zonder bezwaar hoegenaamd voor de bevolking kan geschieden. Ieder geval zal afzonderlijk geregeld moeten worden.

6o. „Vrijwillige arbeid" voor de suiker fabrikatie, in verband waarmede vervalt de in den laatsten tijd wederom in het leven geroepen toezegging van hulp van de zijde des bestuurs. Bevordering daarentegen van den vrijwilligen arbeid op de fabrieken, door de personen, die zich voor vast verbinden willen, gedurende den maaltijd vrij te stellen van alle verpligte diensten.

7o. Aanwijzing als grond opleverende tot vordering der ontbinding van het contract van: slechte inrigting van het etablisement en voortdurend gebrekkig beheer, waardoor de plantende bevolking wordt benadeeld; weglating daarentegen van strafbepalingen, meer doelende en toepasselijk op eenen staat van gedwongen arbeid op de fabrieken".

(Wordt vervolg)

Aangekomen Passagiers.

Van **Java**:

Per *Hebe*, kapt. Kiebl: De heer P. Knuttel met echtg., zuster en een kind.

Per *Oranje Nassau*, kapt. Strang van Hees: De heer N. Koens, laatst gezagv. van het Ned. schip *Pieter Corneliss.'t Hooft*: de heeren Noordewin van Leent en Bernard, offic. van gez.; van Kervel met familie en Jav. bediende; Perk; mejufvr. de Wilde.

Per *Henriëtte Geertruida*, kapt. de Boer: De heer Weinhake en familie, en de jufvr. v. d. Dunge.

ADVERTENTIEN

EXTRA-MAIL SLUITING.

te BATAVIA.

Dingsdag den 30sten December aanst., des avonds ten 8 ure, voor Europa, Amerika, Britsch-Indië, ens.

Geene brieven worden hiermede verzonden, dan waarop leesbaar staat *„Per Fransche pakketboot"*, en waarvoor 25 cents port vooruitbetaald wordt.

GEBOORTEN.

Bevallen van een *ZOON* G. E. VREEDE, Hemmelder.

Eenige Kennisgave.

Torban,
Malbit 18 *December* 1862. (1710)

SCHEEPSBERIGTEN

Aangekomen Schepen te Soerabaja.

Datum.	Vlag.	Namen aan het schip	den Gezagvoerder.	Grootte van 't schip in Lasten	van waar gekomen.	wanneer gezeild.	welke plaats aangedaan.	werwaarts bestemd.	Agenten.
Decemb. 21	Ned. Ind.	Carolina.	Pa Robia.	12	Pasoeroean.	11 Dec.	geen.	Soerabaja.	...
» —	»	Oentoong.	„ Kasidin.	15	Boleleng.	14 »	»	»	...
» —	»	Fathool Moebarak.	Hadjie Moeda.	150	Samarang.	17 »	»	»	...
» —	»	Risgil Gair.	Sech Osman Bahasoan.	127	Batavia.	» »	»	»	...

Vertrokken Schepen van Soerabaja.

Datum.	Vlag.	Benam.	Namen der Scheepen	Gezagvoerder.	Naar.
Dec. 21	Z. M.	stoomschip	Reteh.	Luit. t/z. 1 kl. M. W. Bowier.	Menado via Makasser.
„ 22	Ned. Ind.	„	Oenarang.	H. Kramer	Batavia „ Samarang.
„ —	Nederl	schip	Rotterdam.	H. Poort.	Nederl. „ Pasoeroean.

In lading en ter reede liggende Schepen te Soerabaja.

VLAG.	BENAM.	NAMEN DER SCHEPEN.	LASTEN.	GEZAGVOERDERS.	BESTEMMING.	AGENTEN.
Z. M.	Korvet.	Juno.	.....	Kapt. t/z J. J. v. d. Moore.	Wachtschip.	...
»	Stooms.	Etna.	.....	....	...	...
»	»	Cit del van Antwerpen.	.....	Kapt. L. t/z G. P. J. Mossel.	...	...
»	»	Samarang.	.....	....	...	...
Gouvernements	Stoomer	Draak.	.....	A. Smit.	...	...
Nederlandsche	Bark	Pictura.	372	K. H. Leonhardt.	...	...
		P. Schoenmakers.	371	J. J. van Varelen.	In Reparatie.	Fraser Eaton & Co.
»	»	Macasser.	226	J. Rip.	Nederland.	id.
»	»	Jedo.	399	F. van Rossen.	id.	id.
»	Schip	Eunomia.	223	D. Gronow.	id.	id.
»	»	Erasmus.	390	J. van Heuringen.	id.	id.
Engelsche	Brik	E. v. Beaulieu.	224	C. W. Te-enfeldt.	id.	id.
Nederlandsche	»	Alblasserdam.	371	J. 't Hoen.	...	id.
»	»	Conrad Henrich.	142½	A. Beelen dorf	...	id.
Oldenb.	Bark	Padang.	181	....	...	W. Cores de Vries.
Nederl. Ind.	Stooms.	Kraton.	28	J. Martens.	...	id.
»		Macasser.	175	J. C. Bierings.	...	id.
Nederlandsche	Bark	Hendrina.	297	J. van Breen.	id.	Mathieu Ebbs Ruijs & Co.
»	»	Clio	236	J. O. Wijnmalen.	id.	Schimmelpenninck & Co.
»	Schip	Julie Claire.	236	A. van Oosteroom.	id.	id.
»	»	Diana.	461	P. C. Teengs.	...	id.
»	Bark	Joan Melchior Kemper.	223	J. K. Salm.	id.	id.
»	»	S. van Heel.	392	D. H. Dietz.	id.	id.
»	»	Catharina Maria.	398	F. R. Oomkens.	id.	Mc. Lennan & Co.
»	Schip	Susanna Johanna.	263	J. P. Peeters.	id.	id.
»	»	Catharina Wilhelmina.	573	J. O. Klein.	id.	Anemaet & Co.
»	Bark	Koning Willem III.	223	A. J. de Jong.	id.	id.
»	»	Johannus Anthonius.	380	A. de Voogd van der Straaten.	id.	J. F. van Leeuwen & Co.
»	»	Johanna Maria.	254	P. J. Dam.	id.	id.
»	»	Tjielingsie.	322	P. Ouwehand.	id.	B. J. van Eck & Co.
»	»	Henriette.	113	G. J. Gerrits.	...	...
»	Brik	Alida Maria.	85	C. N. van der Beek.	...	...
»	»	Elisabeth Jacoba.	174	J. G. Lucas.	...	B. Kopersmit & Co.
»	Bark	Josephine.	319	A. Kuipers.	id.	...
Bremer	Schoener	Félicie.	135	L. Schweitzer.	id.	P. Kervel & Co.
Engelsche	Bark	Robert Mills.	237	E. W. Barker.	id.	id.
»	Schip	Polmaesc.	443½	J. Gladstone.	id.	...
Zweedsche	»	Cleopatra.	447	C. M. Dannberg.	id.	Mathieu Ebbs Ruijs & Co.
Nederlandsche	»	Friesland.	375	M. C. E. Miepelblom Beijer.	id.	id.
»	»	Madura.	267	B. A. van Bruggen.	id.	Adam & Co.
»	Bark	Maria Elizabeth.	165	W. van der Valk.	id.	id.
»	»	Graaf Dirk III	316	C. J. Rotgans.	id.	Hill Broekman & Co.
»	»	Eliabeth.	323	J. Snoek.	id.	B. van Leeuwen & Co.
»	....	Johanna Elizabeth.	.....	J. Worthington.	...	...

In- en Uitvoer te Soerabaja van den 20sten December 1862.

INVOER.

Van Samarang en Batavia per de Ned. Ind. stoomb. *Oenarang*, gez. Kramer.

1 kist wijn, 1 kist onbekend, Anemaet & Co.
1 „ monsters, Torchina & v/d Elst.
25 kn. provisiën, B. J. van Eck & Co.
2 „ regaal, W. Cores de Vries.
1 kist kramerijen, 1 kist galanteriën, Thomas & Co.
1 „ Eau de cologne, Major Matzan & Co.
1 „ zijde, Adam & Co.
11 kn. manufacturen, 24 kn. koopmanschappen,
36 „ diversen, Arabieren en Chinezen.

Van Sumanap per de Ned. Ind. schoener *Dolphijn*, gez. Intjee Laning.

5 pic. smeer, 1 kist kramerijen, 60 katties honig, 5 kn. lijnwaden, ƒ 15.000 aan zilvermunt, Gezagvoerder.

UITVOER.

Naar Nederland via Pasoeroean per het Nederl. schip *Elisabeth*, gez. J. Snoek.

2500.34 pic. suiker, N. H. M.

Naar Nederland via Pasoeroean per het Nederl. schip *Rotterdam*, gez. Poort.

92.07 pic. rotting, 195 last steenkolen, Anemaet & Co.

Marktprijzen.

SUIKER No. 16 ƒ 14½.—
ROTTING ƒ 11.—
WISSELKOERS 106%.—

PROTESTANTSCHE EEREDIENST

Eerste Kersdag.
Donderdag den 25sten December 1862
's morgens te half negen ure
Ds. MOUNIER.

Tweede Kersdag.
maleisch
Vrijdag den 26sten December 1862
s' morgens te half negen ure.
Ds. SCHIFF.

Voor ieder in dit blad voorkomend artikel, hetwelk van geene onderteekening is voorzien, stelt de Redactie zich verantwoordelijk, zoolang door haar geen ander schrijver wordt opgegeven

Gedrukt bij LE ROY & CO te Soerabaja